

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgetana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Humedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucea-
fărușul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Sîlvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgnea”.

Prețul de prenumere :
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni :
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul IV.

Sibiu, 18 Octobre 1902.

Nr. 42.

Asigurarea libelelor de deposit contra abuzurilor.

Continuăm, conform promisiunii, cu reproducerea diferitelor păreri ivite în timpul din urmă asupra chestiunii asigurării libelelor de deposit contra abuzurilor. Într'un număr mai recent „Magyar Pénzügy” publică din peana unui colaborator al său următoarele:

„Chestiunea cum s'ar pute asigura depozitele mai bine contra abuzurilor este la tot cazul grea, pentrucă atât casele de păstrare, cât și publicul s'au dedat atât de mult cu manipulația cea mai simplă, încât ori ce abatere dela aceasta este considerată din ambele părți ca o sarcină, ca un inconvenient. Dar dacă vom ceva mai bun, dacă dorim siguranță și îmbunătățire pe terenul acesta, nu este permis să ne spăriăm de anumite greutăți ce vom întimpina. Trebuie luate măsuri, cari să'l apere pe posesorul libelului de deposit contra furtului ori înșelăciunii.

Mijloacele de asigurare propuse până acum, chie-mate a delătura nesiguranța actuală. toate reclamă o muncă ori o osteneală mai mare ori mai mică și propunerea, ce urmează, încă invoalvă schimbarea manipulațiunii de pân' acum. Credem însă, că modalitatea propusă de noi se va pute introduce fără nici o greutate.

Prin măsura aceasta ar cresce siguranța libelelor de deposit, iar furtul ori înșelăciunea ar fi exchise aproape cu totul, fără ca deponentul să fie incomodat mai de multe ori decât odată, anume atunci, când face prima depunere și umple și subscie cu mâna proprie o foaie (document) de depunere. Aceasta foaie, provădută din partea băncii cu același număr ca și libelul de deposit, ar fi totdeauna la îndemână și mai multe astfel de foi s'ar pute lega într'o carte.

Lângă fiecare libel de deposit s'ar alătura un număr anumit de foi perforate de scoatere, cari ar pute să aibă forma cecurilor; exhaustându-se foile de scoatere, deponentul poate primi dela institut, pe lângă un preț moderat, altele.

Deponentul, care se presintă în persoană la cassă, umple și subscie la fața locului o foaie de scoatere (ridicare), pe care o predă împreună cu libelul la licuidatură; dacă trimite pe altul după bani, atunci umple foaia de ridicare acasă. În ambele casuri licuidatorul va trebui, atât în interesul deponentului, cât și în interesul institutului, să confrunteze documentul de ridicare primit cu foaia de depunere, făcută și subscrisă la timpul său din partea deponentului cu mâna

proprie. Confrontarea nu trebuie să se restringă numai asupra scrisoarei și semnăturii, ci prima foaie de depunere poate conține și alte date, pe cari le poate sci numai deponentul. Într'un cas suspect o singură întrebare din partea licuidatorului ar fi suficientă pentru constatarea furtului ori a înșelăciunii.

Prin măsura aceasta s'ar inlesni și controlul, căci documentul de scoatere al deponentului, contrasignat de licuidator, se poate preda cassarului drept document justificativ, prin care procedura documentul de cassă făcut pân'acum din partea licuidatorului devine de prisos. Cassarul își poate nota pe documentul de scoatere chiar și categoria banilor plătiți, prin ce iarăși s'ar inlesni aflarea eventualelor erori ori diferințe. În cas când deponentul ar voi să-și țină numele secret, s'ar pute folosi, cu același succes de o losincă ori vre-un alt dat, căci pentru control ar fi suficientă chiar și numai scrisoarea.

Este adevărat, că prin măsura aceasta se îngreunează în câțva manipulațiunea, dar nu prea tare, căci nu dă prea mult de lucru nici funcționarilor și nici deponentilor. N'ar trebui decât să se tipărească libele de deposit nou, prețul cărora l'ar rebonifica deponenții bucuros, numai să-și scie depozitele în siguranță. Dacă pe lângă toate măsurile de precauțiune, foaia de ridicare totuși s'ar falsifica și falsificatorul ar ridica banii, apoi chiar și în cazul acesta, cu mult mai ușor s'ar pute erua respectivul, pe basa foaiei de ridicare rămasă la institut, decât până acum, când poliției nu-i stă altceva la dispozițiune decât numai descrierea persoanei, adeseori și aceea nesigură. Ba în modul acesta ar pute fi cu inlesnire eruat chiar și acel „express”, care primesce libelul spre incassare de regulă dela un om necunoscut într'un colț de stradă, dacă licuidatorul ar nota pe documentul de scoatere Nr. expressului. Cu un cuvânt credem, că pe calea aceasta chestiunea s'ar rezolva fără nici o greutate pentru institut și pentru deponenți“.

In scopul unei statistice economice.

Ca idei conducătoare la crearea unei statistice economice a Românilor din Ardeal și Ungaria pe lângă îndrumările de până acum, mai dăm următoarea opiniune a Dlui C. I. Băicoianu, secretarul general al Ministerului Domeniilor, în chestia organizării anchetelor economice.

Referitor la determinarea obiectului anchetei, dl Băicoianu dă următoarele:

„Ancheta va avea de obiect a face cunoscut:

Numărul și felul așezămintelor industriale mari, mijloicii și mici de toate categoriile existente în țară.

Situațiunea economică și socială a meseriașilor stăpâni și a lucrătorilor întrebuințați în industrie.

Condițiunile de producțiune a tuturor categoriilor de industrie, sub raportul capitalului, materiilor prime și al muncii, ce intră în fabricațiune.

Causele cari concură la nascerea, dezvoltarea, progresul sau regresul acestor industrii.

Ca urmare a acestor cercetări vom da nevoile dezvoltării noastre industriale și vom căuta apoi să găsim, pentru fie-care industrie în parte, mijloacele atât pentru îndreptarea rezelor de cari suferă ași, cât și pentru a asigura în viitor o dezvoltare priincioasă.“

Privitor la metoda anchetei se dă următoarele:

„Pentru punerea la cale a acestei cercetări se va efectua un inventar al tuturor așezămintelor industriale de industrie mare cuprindând fabricile, puțurile de păcură, minele, carierele, morile, ferestraele. Un inventar al așezămintelor industriale mijloicii și mici, cari cuprind pe meseriași, meșteșugarii, a căror profesie principală este meseria ce o exercită, și un inventar al industriilor casnice cari formează ocupațiunea accesorie a locuitorilor.

Odată inventarul alcătuit, se vor clasa pe grupe diferitele așezăminte industriale și se va procede în urmă la anchetarea minuțioasă a condițiunilor din viață, caracteristice fiecăreia. Aceasta pentru industria mare. Încât privesce industria mijloicii și mică, caracterele dezvoltării economice a fie-cărei grupe vor trebui să iasă chiar din inventarierea lor, chestiunile aceste intrând în planul inventarului statistic.

Pentru grupele de industrie mică, care fie din cauza numărului considerabil, fie din cauza caracterului lor special, presintă importanță deosebită pentru țara noastră, se va proceda acolo, unde direcțiunea va crede de cuviință, la anchetarea de fapt a condițiunilor în cari se desvolată.“

Șapte ani de muncă.

În zilele aceste a apărut o publicațiune sub titlul „*Magyarország Földmívelésügye 1897—1902*“, în care se exprimă în cifre munca îndeplinită timp de 6 ani în scopul ameliorării agriculturii țării noastre. Ministrul de agricultură face o amănunțită dare de seamă asupra muncii sale în restimp de 6 ani, muncă începută prin a deștepta interesul obștei asupra agriculturii, care este susținătoarea țării. E fapt că, dreptul public, politica internă și externă, chestiunea naționalităților, a cultelor și instrucțiunii publice, etc., toate aceste au preocupat opiniunea publică înainte de intrarea lui Darányi în ministeriu; singur marea și importanta chestiune a economiei a fost cât de mașter tratată. Dar îndată ce actualul ministru de agricultură și-a ocupat portofoliul, lucrurile s'au schimbat. Chestiuni nouă s'au sulevat și alte devise sunt ași la ordinea zilei, de cari e bine să ținem și noi cont, în interesul binepriceput al progresului nostru economic; de oare-ce nu se poate nega, că reformele de cari ne ocupăm nu influințează și asupra elementului românesc din patrie.

Pentru realizarea reformelor pe terenul agricol a fost trebuință de bani. Astfel budgetul ministerului de agricultură a trebuit urecat.

În 1896 acest budget era de K 42.999,266

„ 1899 „ „ „ „ 52.105,228

„ 1902 „ „ este „ „ 62.505.716

Deci acum cetățenii plătesc cu vr'o 20 000,000 K dare mai multă ca înainte cu 7 ani, pentru susținerea factorilor de producțiune. Și trebuințele în acest scop au să crească din an în an.

Darea de seamă cu care ne ocupăm are de scop a arăta ce s'a făcut cu sumele votate de corpurile legiuitoare și la ce rezultate s'a ajuns. Iată unele din aceste rezultate:

În anii nefavorabili 1897, 1898 și 1899 s'a distribuit micilor agricultori, parte gratuit parte cu prețuri reduse, mari cantități de *bucate pentru semănat* și micilor agricultori din regiunile nordice în fiecare an câte 2—3000 măji metriche *cartofi de semăntă*. S'a distribuit neinterupt *orz de semăntă* și s'au sprijinit toate institutele create pentru ameliorarea culturii orzului necesar la facerea berei. În trei ani după o altă s'au distribuit 1400 măji *semăntă de în* și s'a ajutat înființarea a trei stabilimente pentru desfacerea și lucrarea inului. S'au exmis profesori de specialitate, cari au instruat agricultorii în *cultura hemeiului*, s'a distribuit gratuit vlăstari de hemeiu și s'a contribuit cu mijloace materiale la aducerea în ființă a tîrgului de hemeiu din Sighișoara.

În 1898 ministrul a înființat în Debrețin o *stațiune de experimentare pentru tutun*. În 1900 a mijlocit aducerea *unei legi în favorul agricultorilor cari ferb rachiu*. În scopul promovării *reuniunilor agricole* s'au dăruit în 1902 K 198.478, pe când în 1895 abia s'au dat K 31.662.

În scopul promovării agriculturii raționale între țărani a înființat dela 1897 în total 90 *economii model*, fiecare cu câte 8—30 jugere pământ arător.

Insoțirile încă au luat avânt. Pe când s. e. în 1897 toate *insoțirile de lăptărit* aveau 2867 membri cari au desfăcut 4.790,132 litre de lapte pentru suma de K 539,000, în 1901 insoțirile aveau 40,673 membri, cari au desfăcut 66.718,036 litre de lapte pentru suma de K 7.017,000.

Anchetele puse la cale de ministru în scopul modificării *legei de parcelare și a regulării posesiunilor* au ca urmare facerea proiectelor de lege în chestiune, cari vor fi așternute dietei în timp apropiat.

În scopul perfecționării serviciului *statistic agricol*, numărul referenților agricoli s'a înmulțit dela 875 la 1117. În 1901 ministrul a înființat *stațiuni de raportori de specialitate* pe piețele mai mari ale Europei și Americii; apoi în fie-care an a scos câte un tom cu date amănunțite asupra statisticei agricole.

Pentru *replantarea viilor* s'au spesat sume mari. Din 1896—1901 s'au înființat 39 magazine de sulfat de cupru (peatră vînată) pentru stropirea viilor. Pentru introducerea culturii viilor în locuri năsipioase s'a înființat la Kecskemét o pepiniară de 200 jugere, după care cultura în locuri năsipioase s'a extins dela 1896—1901 pe un teritor de 42,000 jug. Pentru replantarea viilor pustiite de filoxeră s'au înființat 36 pepiniere de viță americană pe un teritor de 1500 jug., în cari se produc 45—50 milioane vlăstari și 12 milioane altoi cari se distribuie cu un favor de 20—90% proprietarilor de vii, preoților, învățătorilor și comunelor. Totodată a executat cu strictetă dispozițiile art. de lege XXIII din 1893 privitor la oprirea vinurilor artificiale.

Pentru avântul *pomăritului și grădinăritului* s'au înființat 121 pepiniere de pomi, și în timpul dela 1896 s'au distribuit circa 10 milioane altoi și exemplare de altoit parte cu prețuri moderate parte gratuit. Totodată s'au creat instituțiuni pentru respândirea cunoștințelor de specialitate în ramii pomăritului și legumăritului.

Pentru dezvoltarea *culturei animalelor* s'au înființat instituțiunile inspectoratelor în scopul acestei culturi. Cu conlucrarea celor 20 inspectorate înființate deja s'au distribuit în timp de 6 ani următoarele animale de prăsilă: 10,938 tauri, 6,220 vieri, 812 berbeci, 18,526 bărbătuși de galițe.

Cultura rațională a *galițelor*, atât de bănoasă, este ajutată prin pepiniera pentru cultura galițelor din Gödöllő; iar *stupăritul* rațional prin prelegerile ținute în întreagă țara, prin distribuirea de coșnițe sistematice, și acum în timpul din urmă prin stupăria și cursurile de stupărit din Gödöllő. Nu mai puțin s'a stăruit în scopul *culturei vermicilor de mătăsă*, a *mătășăritului* și *pescăritului*.

Igiena și circulațiunea animalelor s'a căutat a se ameliora prin statificarea serviciului veterinar și ridicând școala veterinară superioară la gradul de academie.

În scopul *culturei căilor* sau făcut doară mai mult, ca în ori-care alt stat al Europei.

Prin lucrările în scopul *ameliorării solului* s'au îmbunătățit 1.300,000 jug.; iar *de exundări au fost scutite* 5.500,000 jug.

Pentru *colonisări* s'au destinat 21,421 jug. cat., dintre cari 6405 jug. sunt colonisate (în Ardeal 5364 jug.), iar în manipularea ȋșarului mai sunt 16,016 jug. (din cari în Ardeal 9856 jug.). Din 1896 s'au colonizat până acum 612 familii de mici proprietari.

Dintre legile create dela 1896 incoace vom numi: legea muncitorilor agricoli, legea despre mijlocirea muncii, legea privitoare la lucrătorii de păduri și de tutun.

Între instituțiunile mai de seamă se numără: *Casa de ajutorare a muncitorilor*, înființarea *bibliotecelor populare*, *premierea servitorilor și muncitorilor credincioși*, etc. cari toate au de scop a regula chestiile de drept ale poporului, a-i îmbunătăți soarta și a nivela număratoarele contraste sociale.

*

Făcând această dare de seamă, nu putem sfârși, fără a ne întreba, ce și încât se refrâng numitele reforme asupra comunelor românești și peste tot asupra poporului nostru?

De sine se înțelege, că la bugetul urcat al ministrului agriculturii contribuie și poporul românesc, eminentamente agricol, cu milioane.

Dar e întrebarea: i-se reîntoarce în altă formă barem o parte mai însemnată a jertfelor sale? Și dacă nu i-s'ar reîntoarce, oare nu se întâmplă aceasta și din vina noastră?

Inclinăm a crede, că da. Și aceasta provine în mare parte și din cauza, că nu suntem mai de loc în curent cu chestiile economice și astfel nu stăruim îndeajuns a ne cere și noi partea noastră.

De mulțimea de școale și cursuri economice nu usăm cum ar fi de dorit.

Pomi și viță de viie nu cerem; tot asemenea și animale de prăsilă, etc.

Aproape numai cele 2 reuniuni agricole românești au stăruit mai înadins pentru a câștiga diferite favoruri pe seama membrilor săi. Și dacă am ave mai multe astfel de reuniuni, de sigur, că pe calea aceasta am pute ajunge la multe favoruri din bugetul agriculturii.

Comunele noastre, preoții și învățătorii noștri numai în casuri foarte rari cer beneficii, cari le-ar compete cu tot dreptul. Așa însă, credem, că nu se procedează corect. Ba susținem, că s'evirșim un păcat neiertat neglijând a cere și noi ce ne compete pentru ameliorarea situațiunii noastre economice. S.

Principii conducătoare la dezvoltarea comerțului nostru.

Ca urmare și întregire a articolului nostru publicat sub acest titlu în numărul trecut al „Rev. Econ.” mai dăm următoarele:

Ca stat continental care posedă un singur port de mare, și și acesta greu de străbătut, Ungariei îi lipsește mijlocul cel mai eficace pentru comunicațiunea internațională, anume navigațiunea, și în această pozițiune desavantajoasă față de statele vestice, este de importanță extraordinară pentru noi, să creăm, conform scopului, pentru comunicațiunea noastră internațională, căile artificiale.

Pentru comunicațiunea internațională servesc de prezent căile ferate și căile naturale de navigațiune.

Liniiile ferate principale au fost construite cu mari jertfe, în timp relativ scurt, anume construirea lor a fost sfârșită pe la mijlocul anului 1880. De atunci însă nu s'a mai făcut nici un pas pentru înlesnirea și dezvoltarea mai ieftină a comunicațiunii internaționale.

Este știut cum Germania își perfecționează căile de navigațiune în interesul transportului și în ce proporție s'au sporit acolo transporturile pe apă. Se știe și că ce planuri mari de canalizare a făcut Germania în timpul din urmă.

Când și-a creat Ungaria rețeaua căilor sale ferate de stat, nici România nici S'erbția nu-și construiseră căile lor ferate. Chiar și Rusia avea atunci cu mult mai puține căi ferate de cât acum.

De atunci însă vecinii noștri și-au întregit rețelele lor de căi ferate și guvernul rusesc a regulat și ieftinit tarifa pentru exportul de bucate pe întreagă rețeaua căilor sale ferate.

În urma acestora noi am pierdut avantajile ce câștigasem odinioară, și e neapărat necesar să facem tot posibilul pentru ameliorarea și ieftinirea comerțului nostru internațional. Acest scop însă nu-l putem ajunge prin dezvoltarea căilor noastre ferate. Tarifele căilor ung. de stat sunt în general mici, ele nu se mai pot reduce, fără de a periclita capitalul cel mare investit.

Tarifele pentru comerțul nostru internațional se vor pute ieftini numai dezvoltând căile noastre de apă conform cerințelor comerțului nostru.

Conform statisticei, speșele de transport pe căile ferate principale ung. sunt în termin mediu de 4-46 fileri per kilom. tonă, pe când speșele pentru transportul pe apă fac în Ungaria 1-00 fileri per kilom. tonă. Economisirea, ce se poate face prin transportul pe apă, este deci foarte mare.

Cu excepțiunea cursului de sus al Dunărei, direcțiunea cursului riurilor noastre navigabile nu corespunde direcțiunii comerțului nostru, care gravitează dela est la vest și dela vest la est. Piața pentru produsele noastre agricole este în vest, pe când noi primim din vest produsele brute industriale, lână, droguerii, mărfuri coloniale și articole industriale. Spre nord și sud atât exportul cât și importul nostru este de puțină însemnatate. Pentru aceea e necesar, ca noi să construim canale în direcțiune dela vest spre est și așa să ieftinim transportul în această direcțiune. Construirea canalelor în această direcțiune pedeci naturale nu se pun. Speșele construirii canalelor în Alföld sunt relativ mici și în această privință suntem în o poziție mult mai fericită de cât Austria.

Ce canale ar fi să se construiască? Pe lângă regularea ce este în curgere a căilor naturale de apă ar fi să se construiască următoarele canale:

Canalul Dunărea-Tisa	140 kilometri
„ Bukovár-Samacz	60 „
„ Bega	115 „
Regularea Culpei până la Károlyváros	136 „
Criș până la Criș-Ladány	137 „
Murășul dela Arad până la Tisa	113 „
Timișul dela Szécsány până la Panciova	115 „

in total deci 803 kilometri

căi artificiale de apă, așa că rețeaua căilor navigabile, — cu computarea unei lungimi de 560 kilometri, ce ar recere regularea Tisei de sus și a Someșului, — ar fi de 1363 kilometri.

Spesele pentru canalisările în prospect sunt prelimate astfel:

1. Canalul Dunărea-Tisa	K 50.000,000
2. „ Bukovár-Samacz	„ 25.000,000
3. Canalizarea Culpei	„ 7.000,000
4. Canalizarea Crișului, Murășului și Timeșului, cum și construirea Canalului Bega	K 20.000,000

in total K 103.700,000

care sumă calculată cu 4% ar necesita K 4.100,000 interese.

La această sumă mai sunt a se adăuga speșele de întreținere evaluate la K 1.868,000.

Pentru cazul, că numitele căi de apă s'ar construi și în cazul, că nu s'ar percepe de loc taxe de navigațiune, statul ar avé să supoarte:

a) interesele anuale ale speșelor de construcțiune	K 4.100,000
b) speșele de întreținere	„ 1.868,000
in total K 5.968,000	

În urmarea construirii nouelor căi de apă se poate aștepta un spor al comunicațiunii prin navigațiune de 720 milioane kilom. tone.

Această circulațiune de mărfuri s'ar pute desvolta cu mijloacele actuale de comunicațiune — în cel mai favorabil cas — numai pe basa tarifelor de speșe ale căilor ferate de stat, adecă cu 2,5 fileri per kilom. tonă.

Spesele de transport ale celor 720 mil. kilom. ton. ar costa pe căile ferate ale statului . K 18.000,000

Dacă comunicațiunea s'ar face pe căi de apă ea ar costa K 7.200,000

și astfel s'ar face economisire de K 10.800,000

Față de această economisire sarcina nouă a statului este de K 6.000,000

Prin construirea căilor de navigațiune economisirea directă în bani a statului ar fi circa K 5.000,000 anual, fără a computa folosul extraordinar, ce s'ar crea agriculturii prin o mai bună valorisare a produselor sale și industriei prin ameliorarea condițiunilor de existență.

Contra construirii canalelor se fac însă obiecțiuni, anume: că ele ar atrage o parte însemnată a mărfurilor, cari ași se transportă pe căile ferate, și astfel rentabilitatea acestora ar scădea.

Această obiecțiune este însă combătută cu date reale. Anume: că peste jumătate din mărfurile brute ce se transportă pe căile ferate ale statului nu contribuie la creșterea venitului curat după capitalurile investite în ele, și astfel, dacă aceste mărfuri s'ar

transporta pe căile de apă, interesele capitalurilor investite în căile ferate ale statului nu s'ar micșora.

De aceea Hieronymi stăruie cu tot inadinsul pentru crearea căilor de apă, între altele și pe motivul că Ungaria și-a perdut supremația asupra țărilor orientale vecine; iar comerțul nostru internațional se va pute desvolta numai prin mijlocirea căilor de apă. +

„Misiunea învățătorimei magh. în scopul salvării Sécuilor.“

„Néptanítók Lapja“ aduce într'un număr mai recent un articol în care se tractează de salvarea Sécuilor. Scoatem din acel articol unele părți cari ne privesc și pe noi „Trebuie să stăruim — se dice în acel articol — ca Sécuiul să devină bogat și cultivat, ca cu populațiunea de prisos să nu îmbogățească România ci Ardealul: să colonisăm valea Murășului și Someșului, ca extindându-se pe ambe liniile, în spre apus, să ajungă în Alföld și, dând mâna cu Maghiarii de acolo, să dea la o parte pe valachi. În acest cas Sécuiimea . . . în legătură cu Maghiarimea ar deveni corp național puternic, un val de stâncă, care desmembrând marea valachimeii în două locuri, ar arunca-o în lături ca lacuri fără de importanță.“ — Și mai departe: . . . „Mulțămită lui Dumnezeu, statul și societatea nisuesc a satisface această imposantă problemă. Credem că întreagă rețeaua de căi ferate sécuesci se va efectui cât mai îngrabă, ca să fie legătură directă între Budapesta, Cluj, Murăș-Oșorheiu, peste pasul Oituz la Galați, respective până la Marea-neagră. Credem că statul și societatea se vor îngriji de *credit ieftin*, sau de ajutor în bani din provisiunile cassei guvernului și din prisosurile de bani din Budapesta și London (Budapesta nu-și poate plasa 641 milioane iar Londonul — cu 2% — miliarde). Credem, că statul va sprijini *industria de fabrică sécuiască, mica industrie, chestia scaldelor* și în general toți ramii *economiei naționale* . . . „Îmbucurătoare sunt mai departe enunțațiunile mai nouă ale ministrului *Plósz*, conform cărora guvernul are de scop a reforma 14 legi, între cari legea procedurii civile, a procedurii bursei, a cărților funduare, a regulării posesiunii, a execuțiunii, a colonișării, a dării de pământ, legea de comerț, de asigurare etc., cari au să producă schimbări favorabile nriășe“. Despre societate se dice, că și ea are mari probleme de implinit. „N'ar trebui decât să sprijinească industria sécuiască, scaldele și apele minerale sécuesci. Numai cât societatea noastră ađi nu e capabilă de așa ceva *Să ne încredem în noi și numai în noi!* Preoți, învățători și Maghiari de toată seama, intonați aceasta neîntrerupt. Luați de exemplu pe Martinuzzi, Pázmány, Zrinyi, Szécsenyi, Petőfi, Kossuth, cari în locul prim au fost Maghiari și numai după aceea prelați, poeți, politiciani. *Să ne unim!* Numai așa vom pute crea societatea *unitară* și numai după aceea vom pute vorbi de datorințele societății cu privire la salvarea națiunii și a Sécuilor!“

„Dar și Sécuiimea *înșasi* trebuie să se schimbe, trebuie să abdică de datinile sale rele, de păcatele sale de rasă Virtuțile apusului (muncă, diligență, păstrare) și ale străbunilor sécui, cu aceste două veți învinge!“

În ce se referă la *învățători*, articolul din vorbă constată că Maghiarii nu au acum așa mare lipsă de oameni teoretici, ci de oameni ai faptelor, lucrători

serioși, bărbați constanți, cari nu numai să se scie însuflețiți ci să și lucreze în mod stăruitor. Părtinirea sau crearea economiei raționale, a industriei maghiare, a teritorului vamal independent, a însoțirilor, a reuniunilor tinerimei, etc. să nu fie numai devise de modă, ci cea mai sănătă datorință a tuturor. Fiecare să-și defigă două ținte: una individuală și alta patriotică. Să nu fie nime între noi (dela regele până la țeran), care afară de ocupațiunile sale ordinare n'ar servi și un alt scop patriotic, lucrând: unul pentru agricultură, altul pentru grădinărit, altul pentru vierit, al patrulea pentru industria de casă, al cincilea pentru cultura animalelor și a galițelor, al șeasălea pentru cultura albinelor și mătasei, al șeptelea pentru răspândirea însoțirilor, al optulea pentru cualificarea economică și spirituală a poporului, pentru înființarea bibliotecelor populare și a reuniunilor de tot felul — după-cum pretind stările speciale locale, ocupațiunea poporului și alte impregiurări. Nime să nu se retragă, creșdend că el și așa nu va pute face mult. Nimica nu trebuie micșorat, pentru-că în astfel de casuri nimica nu e mic. Unde preotul și învățatorul au isbutit pe un teren oare-care să asigure comunei un folos evident chiar și numai de câți-va floreni, acolo ei și-au întemeiat stima și iubirea iar mai târziu o remunerațiune mai bună, pentru-că au deobligat pe popor. Până-când nu vom deobliga societatea prin rezultate positive, nu putem — durere — să sperăm o ameliorare a salariilor...

Să educăm — se dice mai departe în numitul articol, — oameni mai activi decât cei de ađi, patrioți, înflăcărați, sobri, înțelepți și cu simț desvoltat economic.

Să creăm o opinie și un curent economic, stăruind înșine a pune în practică cunoscințele noastre. Fără simț desvoltat economic ne prăpădim.

Să sprijinim industria din patrie, dar nu cu cuvântul, ci cu fapta... Pe calea aceasta am pute păstra pentru noi milioane....

Credem, că din cele reproduse și noi Românii putem învăța multe; indeosebi preoțimea și învățătoria noastră, cari au de a răspândi ideile folositoare și de a cresce massa poporului nostru. r.

JURISDICȚIUNE.

Representarea societății pe acțiuni. În procesele intentate pentru nimicirea decisiunilor adunării generale direcțiunea este chemată a reprezenta societatea. (Curia reg. Nr. 569/901).

*

Obligamentul chezașului. Cel-ce poate dovedi, că prin subscrierea cambiei a voit să ia numai chezașie, nu poate fi judecat nici ca acceptant, nici ca garant; în calitatea aceasta din urmă cu atât mai puțin, cu cât în sensul § 66 al L. Camb. garanția cambială trebuie să fie evidentă din însuși textul cambiei. (Curia reg. Nr. 912/901).

AFACERI FINANCIARE.

Societățile pe acțiuni din Budapesta în anul 1901. Fascicolul de pe Septembrie al oficiului statistic din Budapesta tractează despre rentabilitatea societăților pe acțiuni ale capitalei. Din datele publicate rezultă, că în 1901 s'au înființat cu totul 20 de societăți pe acțiuni noue cu un capital de 18.5 mil. coroane; astfel la finea anului 1901 existau în capitală

268 societăți pe acțiuni cu un capital de 811.6 mil. coroane. Dacă comparăm starea de acum cu cea dela 1874, vedem că capitalul băncilor e de 4½ ori mai mare, al casselor de păstrare de 8 ori, al societăților de asigurare de 4 ori, și al întreprinderilor industriale de 14 ori mai mare. Rezervele totale fac 232 milioane coroane, adecă 29 procente ale capitalului de acțiuni. Ce privesce rentabilitatea, anul 1901 n'a fost deosebit de favorabil. Adevărat că venitul mediu face 6.8 procente, dar dacă vom considera și pierderile, atunci rentabilitatea se reduce la cel mult 4 procente. Venitul casselor de păstrare a fost de 15.8 procente, al societăților de asigurare de 9.9 procente și al întreprinderilor de transport 7.1 procente, dar întreprinderile industriale abia au adus 1.7 procente, și tot asemenea băncile numai 4.8 procente. Din veniturile realizate conform bilanțurilor 70 procente s'au distribuit între acționari.

*

Bilete de bancă de 100 coroane. Ministrul de finanțe a publicat următoarea ordinațiune: Banca austro-ungară la 20 Octobree c. va pune în circulațiune bilete de 100 coroane, date din 2 Ianuarie 1902, și în acelaș timp va începe a retrage din circulațiune biletele de 100 fl. v. a. date din 1 Maiu 1880. Pe baza art. 89 al statutelor Băncii austro-ungare (art. de lege XXXVII din 1899), guvernul reg. ungar și guvernul țerilor reprezentate în dieta imperială, în conțelegere cu consiliul general al băncii, au decis ca retragerea biletelor de 100 fl. v. a. să urmeze după dispozițiunile cuprinse în publicațiunea următoare a băncii.

În această publicațiune se dice: Banca austro-ungară începe a pune în circulațiune biletele sale de 100 coroane date din 2 Ianuarie 1902 la centralele din Viena și Budapesta și la toate filialele din țară în 20 Octobree 1902. Descrierea acestor bilete va urma mai jos.

Biletele de bancă de 100 fl. v. a., aflătoare în circulațiune și date din 1 Mai 1880, se vor revoca și incassa și anume până la 30 Aprilie 1904 se vor primi de centrale și de toate sucursalele băncii ca plată și spre schimbare. Dela 1 Maiu până la 31 Octobree 1904 se vor mai primi ca mijloc de plată numai la cele două centrale iar la filiale numai spre schimbare. Dela 1 Novembre 1904 Banca austro-ungară nu mai primește peste tot ca plată biletele de 100 fl. v. a. menționate; astfel ultimul termen pentru incassarea lor expiră la 31 Octobree 1904. După acest termen se mai primesc biletele de 100 fl. numai spre schimbare la centralele Băncii austro-ungare din Viena și Budapesta. Filialele schimbă biletele amintite dela aceea dată numai pe baza unei rugări speciale încuviințate de consiliul general al băncii. Biletele de schimbat au să se înainteze la filiale cu o consemnare pentru exoperarea acestei concesiuni.

După 31 Octobree 1910 Banca austro-ungară în sensul art. 89 al statutelor nu mai este obligată să rescumpere sau să schimbe biletele de 100 fl. v. a. cu data 1 Mai 1880.

Biletele Băncii austro-ungare de 100 coroane date din 2 Ianuarie 1902, au un format de 165 milimetri lățime și 110 milimetri înălțime, sunt tipărite pe hârtie fără marcă de apă, pe o parte cu text german, pe cealaltă cu text maghiar. Desemnul însuși are 155 mm. lățime, 100 mm. înălțime, este executat în culoare verde și consistă din un cadru dreptunghiular, a cărui parte superioară, cum și ambele laturi, sunt provădute cu guilloches. Partea superioară poartă pe 3 guillochi în alb cifrele „100“, cari se repetează la colțul drept

de sus tot în alb. Din acest colț atârnă de nesce bande pe partea maghiară insigniile muzicii, pe cea germană ale științei. Partea de jos a cadrului o formează un pedestal, care conține pe partea germană valoarea biletului în 8 diferite limbi ale patriei. Pe partea maghiară în locul unde este exprimată pe partea austriacă valoarea în diversele limbi, este pusă de 3 ori valoarea numai ungurească. Mijlocul acestui pedestal îl formează o tabelă cu însemnarea în anticua, ungurească și nemțesce, a dispoziției de pedeapsă. În stânga dela această tabelă pe pedestalul ambelor părți se vede o figură feminină îmbrăcată, ședând pe o bancă de piatră, și lângă ea o figură de copil gol. Pe partea maghiară figura femeiască este mai înclinată spre mijloc, ținând capul întors spre afară, cu o privire serioasă, în mâna stângă cu o carte deschisă, rădămată în poală. La dreapta figurei femeiesci se rădămă copilul, ținut de brațul drept al aceleia, cu privirea în carte, având în mâna dreaptă o peană și cu cea stângă sprijinindu-se de șoldul figurei. Pe partea germană figura șede mai aproape de margine cu privirea îndreptată spre o foaie de pergament, al cărei capăt îl ține cu dreapta în poală, pe când mâna stângă o ține pe umărul stâng al copilului, care se lipsește de ea. Acesta-și ridică capul și privește întrebător către figura femeiască gata să scrie pe foaia de pergament. La picioarele copilului se vede un glob. În dosul acestor grupuri se vede o draperie, care cade în crețe preste banca de piatră amintită mai sus, purtând în partea superioară în colțul stâng al desenului pe partea germană vulturul imperial austriac, iar pe cea maghiară insigniile țărilor coroanei ungare, ambele ornate și încungiurate de o ghirlandă de fructe. Partea dreaptă a spațiului din mijloc e dominată de câte o figură bărbătească; pe partea ungară un coș în poziție dreaptă rădămat pe coasă, având la picioare semnele agriculturii. Figura bărbătească de pe partea germană represintă un faur întors către privitori, în poziție dreaptă, cu ciocanul rădămat de necovală, încungiurat de insigniile acestei meserii. În mijlocul biletului, pe un câmp de relief uniform, încungiurat de o rosetă guilloche se află textul biletului. Tonul fundamental de o culoare roșie-brună acopere biletul în extensiunea sa întreagă, iar în partea de mijloc a spațiului unde e tipărit textul se deschide. Pe partea maghiară, deasupra textului, e tipărit numărul, pe cea germană seria, ambele în culoare roșie. Acest text sună: Banca austro-ungară plătesce contra acestui bilet la centralele sale din Viena și Budapesta la cerere imediat *O sută coroane* în valuta legală de metal.

—n.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 16 Octombrie 1902.

Situațiunea pieței de bani internaționale în decursul acestei săptămâni a rămas aproape neschimbată. Influența exercitată pentru moment asupra discountului privat de urcarea ratei la băncile engleză și germană, a încetat cu desăvârșire. Cercul interesat se întreabă și cu drept, că oare au fost motive suficiente pentru a justifica procedura acestor bănci sau acele au luat nesce dispozițiuni pripite; pentru-că e semnificativ ca banca engleză și cea germană să fie mai scumpe decât banca austro-ungară, cât timp la noi discountul privat este mult mai urcat decât pe cele 2 mari piețe financiare: London și Berlin. Cea d'antâi își scuza procedura cu criza din America, ceastălaltă cu creșterea enormă a portfelului și epuizarea completă a biletelor libere de

contribuțiune. Deși pasul făcut de băncile din London și Berlin se privește ca un lucru pripit, în timp scurt cu greu se mai poate reveni asupra lui ca să-l îndrepteze.

Cu privire la referințele financiare ale pieței interne, cetim în „Tresor“ o caracterizare potrivită, pe care o reproducem în extras cum urmează: La noi nici nu se poate cugeta cineva la urcarea etalonului câtă vreme banca de emisiune dispune de o rezervă așa mare de bilete libere de contribuțiune (la 7 Octombrie c. erau 279 milioane coroane). Adevărat că de câte-va ori discountul privat s'a apropiat de rata băncii, dar totdeuna abia a ținut câte 24 oare și iarăș a scădut. În ce măsură ar trebui deci să se înmulțească cererile la banca austro-ungară, ca ea să se decidă la o urcare a discountului; iar acestui pas ar trebui necondiționat să premeargă o scădere considerabilă a rezervei scutite de contribuțiune.

COMERCIU.

Starea economică în țările coroanei ungare. Rapoartele anuale ale camerelor de comerț și industrie, lucrate după normele stabilite de ministerul de comerț, revădute în ministeriu se publică într'un volum, spre a le face accesibile pentru cercurile interesate. Acum tocmai a apărut colecțiunea rapoartelor pe 1901 dela 20 camere de comerț și industrie din Ungaria și Croația-Slavonia într'un volum de 1500 pagini cuart, din cari peste 200 pagini ocupă introducerea. În această introducere se dice cu privire la *situațiunea economică generală*: rapoartele camerelor noastre de comerț și industrie formează în istoria economică a Ungariei pe 1901 o pagină tristă. După anii precedenți răi a urmat un an și mai rău; peste relele vechi s'au îngrămădit altele noue, fără ca cele vechi să se fi micșorat; de o parte resună resignațiunea amară a desperării, de altă parte ultimul strigăt de ajutor în momentul pericolului amenințător. Dacă ne vom da silința să scoatem la lumină adevărul real, deși dispăre vëlul negru, totuși situațiunea rămâne destul de îngrijitoare. Este un fapt incontestabil, că toți factorii, din a căror conlucrare se desvoaltă situațiunea economică a unei țeri, se presintă rău. Secerișul, isvorul principal de viață al unui stat agricol, a fost mai slab decât în anii precedenți. Puțina rezervă de putere rămasă din cei patru sau cinci ani slabi, nu numai că n'a crescut, dar a suferit o derută nouă. Pe lângă aceasta, aparițiunile de criză au rămas neschimbate, parte au crescut și numai în măsură mică s'au ameliorat în unele privințe prin influențe artificiale. Fiindcă aceste crize au avut un caracter universal, urmarea a fost o scădere a bilanțului nostru comercial față de anii anteriori. Nu e ușor a găsi o descriere mai posomorită a unei situațiuni economice, ca cea prezentată aci din parte oficială, care trebuie să recunoascem, că în descrierile speciale corespunde realității.

Despre *comerțiu* aflăm în general următoarele: Toate rapoartele presintă starea comerțiului în colori posomorite. Referințele economice au slăbit peste tot locul puterea de consum a populațiunei, și aceasta a avut influență desastroasă pentru comerțiu. Pecând deoparte comerțiul a dat înapoi, prețurile au scădut, încassarile au fost slabe, pe atunci de altă parte cumpărarea a fost îngreunată prin cartele.

Pentru *industrie* încă a fost nefavorabil anul 1901 și puterea ei de rezistență s'a slăbit. Nu numai, că n'au scădut plângerile contra concurenței fabricelor streine, mai ales austriace, ci au devenit tot mai nu-

meroase, ceea ce este foarte natural, pentru-că industria indigenă slăbită, simte tot mai tare efectul concurenței, care de altă parte a crescut. Numărul industriilor din nou create în comparațiune cu anii trecuți încă s'a redus.

—n.

COMUNICAȚIUNE.

Căile ferate de stat ungare. Veniturile căilor ferate de stat ungare în Iunie a. e. fac după încheierea definitivă a socotelilor K 16.202.379, cu K 61,582 mai puțin decât în Iunie a. tr. Diferința aceasta neînsemnată rezultă de acolo, că veniturile din transportul mărfurilor s'au redus cu K 132,062, iar veniturile din circulațiunea de persoane au crescut față de anul 1901 cu K 48,832 și veniturile diverse cu K 21,648. Dela începutul anului 1902 până la finea lui Iunie c. veniturile definitive, rămânând neschimbate rețelele de căi ferate, se cifrează astfel: transportul de persoane, soldați și bagagiu cu K 23.027,786, cu K 1.109,923 mai mult decât în perioada corespunzătoare a anului expirat; transportul mărfurilor cu K 67.848,386 adecă cu K 2.182,663 mai puțin și veniturile diverse cu K 7.702,364 așa dar cu K 286,918 mai mult ca în aceeași perioadă a anului trecut. Veniturile totale față de semestrul I al anului 1901 au scăzut cu 0·8 procente; în special veniturile din transportul mărfurilor s'au redus cu 3 procente, iar veniturile din circulațiunea de persoane au crescut cu 5 procente și veniturile diverse cu aproape 4 procente. Scăderea veniturilor dela transportul mărfurilor își află explicarea parte în situațiunea generală economică nefavorabilă, parte în recolta slabă a anului precedent.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

Bau- und Boden-Credit-Bank din Șopron.

În favorul masei concursuale a falimentatei „Bau- und Boden-Credit-Bank“ din Șopron s'au sequestrat la foștii membri ai direcțiunii și comitetului de supraveghiere ai acestei bănci avere mobilă și imobilă în valoare totală de K 939,429.—.

Pentru rescumpărarea averii sequestrate membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere au înaintat delegațiunii creditorilor diferite oferte; după lungi pertractări suma de rescumpărare a fost satorită cu K 538,500.—. Judele-comisar concursal a convocat pe creditorii în cauza concordatului la o conferință, la care au participat dintre 640 de creditorii 140. Conform raportului curatorului masei concursuale până acum s'au realizat din pretensiunile masei cam $\frac{1}{2}$ milion K, și acceptându-se concordatul *averea masei* se va urca la 1 milion de coroane. Pretensiunile se cifrează cu $8\frac{1}{2}$ milioane K, și astfel cuota de primit va fi circa 10%. O parte a creditorilor prezenți la adunare au fost contra concordatului, dar marea majoritate a creditorilor l-a acceptat. Contra sumei de K 538,500.—, ce este a se plăti în curs de 3 luni, masa concursală renunță, în sensul concordatului, la toate drepturile sale contra membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiere și a urmașilor membrilor decedați. Asemenea renunță la plățirea integrală a acțiunilor „Băncii Bau- und Credit-Bank“, cari formează proprietatea amintităilor. După plățirea sumei de sus sequestrul se va ridica de pe averea mobilă și imobilă a respectivilor și li-se vor restitui și cautiunile depuse. Mai departe se eliberează membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere de responsabilitatea solidară și

se va sista procesul criminal. Delegațiunea creditorilor s'a simțit îndemnată a încheia concordatul din cauză, că mare parte a realităților sequestrate fiind numai în parte proprietatea celor sequestrați, în cas de vinzare s'ar pute realiza, între împregiurările actuale numai un preț de tot neînsemnat. Orașul Șopron, care încă este interesat la banca falimentată, a acceptat concordatul.

*

Din registrul firmelor. Banca populară soc. pe acțiuni în Dej. Șters: Teofil Dragomir. — Inregistrar: Ioan Boca.

„Fortuna“ în Rodna-veche. Șters: Gerasim Domide. — Inregistrar: Pamfilu Grapini, president; Ioan Issip și Reiter Simson.

„Riureana“ în Cap. Mânăstur. Șters: Avacum Hangea. — Inregistrar: Stefan Birle.

Trageri la sorți.

Losuri turcesci (3%) à 400 fr. din 1870.

(Tragerea 196 din 1 Oct. 1902).

Au câștigat:

Nr.	Fr.	Nr.	Fr.	Nr.	Fr.	Nr.	Fr.
45237	1000	427397	1000	915825	1000	1175551	10000
47944	1000	500037	1250	925584	1000	1175554	1000
70594	1250	527671	2000	954979	1000	1179612	25000
105237	1000	601397	1250	1030740	1250	1358814	1000
154720	1000	668828	1000	1035887	1000	1501664	2000
181800	1250	670271	1000	1062045	1000	1695561	2000
291183	1250	670275	1000	1078705	1000	1767533	1000
297530	1000	737018	1000	1112619	1250	1822001	2000
311367	2000	824176	1000	1130836	1000	1822005	1000
350662	1000	859859	1250	1130840	1000	1878949	1250
380100	1250	859860	1000	1149308	10000	1949970	1000
288122	1000	890789	1250	1151988	2000	1974211	1250
394971	300000	890790	1000				

Alte 750 losuri au câștigat câte 400 fr. Rambursarea (cu 58% ale câștigului) ab 1 Nov. 1902.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 15 Octobrie 1902.

Grâu de Bănat	per 50 kg. vinde	6·95— 7·40
„ „ Tisa	„ „ „ „	7·25— 7·60
„ „ Pesta	„ „ „ „	7·20— 7·55
„ „ Alba-reg.	„ „ „ „	7·20— 7·55
„ „ Bacica	„ „ „ „	7·20— 7·50
Secară	„ „ „ „	6·15— 6·55
Orz	„ „ „ „	5·15— 5·40
Ovės	„ „ „ „	5·65— 6·10
Porumb	„ „ „ „	6·25— 6·30
Rapiță	„ „ „ „	10— 10·50
Untură de porc B-Pesta	„ „ „ „	78·50
Slănină (clisă)	„ „ „ „	64— 65·50

Bursa de București.

Cursul din 15 Octobrie 1902.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	97 $\frac{3}{4}$
„ „ internă 5%	„ „	—
„ „ 274 mil. 4%	„ „	87
„ „ 1898 4%	„ „	87 $\frac{1}{2}$
Fonciare rurale 5%	„ „	99
„ „ 4%	„ „	88
Scris. fonc. urb. București 5%	„ „	87 $\frac{1}{2}$
„ „ Iași	„ „	81 $\frac{1}{2}$

